

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indült BÉTSBŐL Szeredán 21. Májusban: 1788.

A' Márs Piattzáról:

A' F. Király és a' Korona örökösse Ferentz fő Hertzeg kívánt egészében vagnak. Azt az éjeli nappali szorgalmatosságot, mellyet ő Felsége a Tábor körül véghez vinni szokott lehetetlen leírni, és tsak gondolni-is edgy Fejedelemtől. Ama fok győzedelmi Bolkrétát viselő híres fő Vezérc Laudont minden héten edgy edgy Levélével szokta ő Felsége megtisztelni; valamit a' fő Hertzeg-is a' maga kedves Hitefsét; kinek nem régiben egy gyémántos Török-arany-órát kulde ajándékba; mellyet

egy Húszár edgy Agáol fegyverrel, a' fő Hertzeg pedig ettől kéiz - pézel vásárlott vala-meg. — A mi népünk' vitéségének már Bétsben-is láthatjuk gyümöltseit; mert 27. Török Záflok fel - érkeztek; és az a' hira, hogy edgy tsorda Török Rabokat is itt fognának kerefztül vinni *Plés-vára* felé, hól ez a' Sántz-ásáfsal fognák a' magok minden-napi kenyszeket érdemleni. — A' Táborok minden-felől öszve-vonattátnak, a' honnan az apróbb tsatázásoknak már vége fog szakadni, és a' közönséges ütközötekhez készülnek; rövid idő alatt meg-fogjuk halani, a' *Márs* mezején zengő Török-musika szó alatt mitsoda tántzot járt légyen a' *Nagy Veres*. — Nem régiben a' Bányalukai Törökök 3 napi böjtet és imádságot tartának azért, hogy az ő hadakozásoknak szerentsés ki-menetele lehessen, 's azonban történetből ezen 3 napokon különös veres színben kelvén-fel és menvén-le a' nap, a' *Mahumed* babonás követői azt hozák-ki belölle, hogy lehetetlen volna nékik itten vért nem ontani; azért mind egy lábíg ki-költezésnek, és Bányalukát üressen hagyák. — A' Porta már most — tsak alig ha a' jelen-való tüzben a' 13 próbát ki-álja; mert már Mártyiusban az Egyiptombéliek, a' mint alább-is meg-iruk, mi-helyt az Orosz és az Auszriai Udvarral való zenebonáját értették, fegyvert fogtanak ellene; és valójában az előre látó Politikusok úgy vélekednek, hogy valamint a' fellyebb folyt Tengeri háboruban az Amerikai *Respublika Vassington* alatt az Anglus jármot nyakából ki-vetette; ugy Egyiptom *Bays* alatt (Ez a' Pártütésnek indittoja) a' Török jármot bizonyoson ki-fogja nyakából vetni. — A' szegény Skutari Basát, (azon kívül, hogy ennek 10-ezer

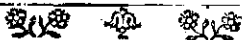

arany vagyon fejére téve, ki azt Konstantinápolyban edgy abrakos tarisznyából szakállánál fogva kihúván, a' Szultánnak kezébe adja,) a' *Mufti* a' *Mahumed*' Paraditsomából örökösön és egész Czéremóniával ki-átkozta; sőt nem tsak a' Basát magát, hanem mind azokat a' Törököket, kik ő alatta fegyvert fogni mérészelnek. Mit tsinál már most ezen Basa? A' *Mahumed*' egész Paraditsomának minden hazudott ditsőségeitől való meg-fosztatását félen fordulva nevetné külömben, ha a' babonás népben ez nagy érzékenységet nem okozott volna; de minthogy ezek a' nagy babonás félelemnek miatta már kezdeték a' fegyvert le-rakni — kétszéges a' dolognak ki-menetele.

Londonból April. 15-dikén költ Levél-szerént: A' Marokkai Tsászár követeket küldött az Anglus Udvarhoz, kik által meg-izente ő bárdolatlan Felsége, hogy a' Konstantinápolyba ajándékuul küldeni szándékozott hajókat az Anglusok el-kisézni nem akarták, azért ő durva Felsége meg-neheztelt. Ezen hajókat a' Gibráltártól már a' Spanyolok fogják Konstantinápolyba kísézni. Ezen kívül ő durva Felsége egy Levelet küldött a' Tángeri Keresztyén Polgármesterhez; mely által az Anglusok meg-sértődötteknek tartják magokat: a' Levél így vagyon. „Az Istennek nevében békeiség légyen azon Polgármesternek, a' ki az igaz úton jár! — Tudjaé kegyelmed? hogy 30-esztendőttől fogva, miolta az Anglusok' maga vifeletét vizsgáljuk ugy tapasztaltuk, hogy ők szavokot meg-nem tartják: mi egyéb esmertető jelt ő benne nem találtunk, azon-kivül, hogy ők igazat nem szóllansk. Más Keresztyén Nemzeteknek azé edgy esmertető jelének tudjuk lenni, hogy azok sza-

voknál meg-állanak; de edgy olyan Nemzet mint az Anglusok, a' kik hazugságot szólnak, meg-nem érdemlik, hogy az ember véitek beszéljen, vagy néhiek levelet írjon; mert a' mi Vallásunk-szerént ugyan a' hazugság leg-nagyobb vétekek tartatik. Az ő Követjek Kurtis minékünk azt ígérte vala, hogy az ő Udvara a' mi hajóinkat nem csak el-kul-di a' mi testvérünknek Szúltán Abdulhamednek, a' Török Tsászárnak, hanem azokat a' Gibráltárnál el-is készített, és szükséges dolgokkal meg-rakatsja: Mi ilyen reménség alatt némely hajókat pénzrel meg-rakván hozzájuk küldöttünk, de ők nem hogy többet készítettek volna, hanem azokat-is visszra küldötték. Irtam Jamadilula hónapnak 17-dik napján 1702-dik esztendőben (az az a' mi számlálásunk szerént Fébr. 25-dikén 1788.,) Ezen levelében ő — — Felsege erősen zugolódik az Anglusok hazugságára: holott a' múlt két esztendőben a' Gibráltárnál az Anglusok egy néhány hajókat készítettek számára, mellyek közül csak edgyik 100 font Sterlingbe került: már most azt kívánja ő — — Felsege, hogy Anglia 10-ezer tonna puska-port hajókra rakván, az ő neve alatt küldje a' Portának ajándékba: rendes kívánság! meg-gyült a' baja Angliának ezzel a' durva vendéggel, meg válik hogy tafzítja-el a' maga nyakáról.

A' Veres-toronyi kapun kívül Priporánál álló őrizetünkre ezen h. 2-dikén dél-után a' Törökök ismét rá-ütöttek; de ekkor-is a' már gyakran 's méltán meg-ditsért Oberstlajd. Turáti Ur' jó rendelése által visszra-verettek: a' gyalogságnak t. i. a' kikre elsőben ütöttek a' Törökök, parantsolatja vala, magát lassanként hátra húzni, hogy az ellenséget a'

patakon által tsalhafsák: ugy-is esett, hogy ezen vizfza húzást a' Törökök szaladásnak gondolván férenyen által-mentek a' vizen, a' hol a' lesbe állított Toskána Húzfároktól hirtelenséggel körül vétettek, és a' hol egy kis véres tsata támada, mellyben a' Törökök magok közül 38-at halva el-hagyván, a' patakon vizfza futamodtanak. Itt a' Toskána Húzfátok oroszlányi bátorsággal viaskodtak, kiket Kapitány *Simoni* maga példájával vezérlett; ezen Kapitány Ur midön éppen a' Törököknek vezérő Basáfokat üzobe vévén, szinte el-érné kardjával, éppen akkor kilentzen löttek reája, melly lövések közül edgy a' jobb karját találván, kardját el-ejtette, és a' Basát el-nem ejthette: a' mellette lévő Káplár *Khénót* halálofön meg-sebesített, ugy hogy midön más 5 sebesekkel edgyütt Szebenbe vitetnék, az úton meg-hólr: itt Hadnagy *Bertok*-is egy Török-kes által meg-sebesített.

Miskoltz 23. Apr. — „Se nem tökéletes lopás, se nem vásár, se nem erőszakétel, vagy ajándék: ugyan minek lehet már ezt nevezni? Miskoltzon fel-nyitá nem régiben edgy ember a' maga gabonását, 's egy néhány véka búzát őrleni vízen belölte. Más-nap nézi, 's tsak el-bámúl midön látja, hogy a' gabonának alig van egy kevés a' fenekén; széllyel néz, 's hát edgy tzedulára akad, mellyen e' vala írva: *Barátom! imhól vagyou gabonádnak fele árra, felivel pedig várakozzál a' mig meg-adhatom.* Bejjebb néz a' *Contractust* Olvasó az üres Kasba, 's meg-találja az el-vitt gabonának fele árrát; de minthogy ezen rendes vásáros a' más felének meg-fizetésére se határt nem tett, mind pedig a' maga nevét alája írni el-felejtette, a' kéntelen

len buza-árosnak mind addig edgy kis illendő várakozással kelletik lenni, míg amannak kedve tseperedik az önként való megfizetésre. — A gabonának arra mind Magyar-országban mind Erdélyben naponként száll alább.

A mit az Olasz-országi Levelekben írnak, a leg-nevezetesebb Ujságok közé tartoznak, t. i. A Romai Pápa a *Loretói*-ezüsből álló kintset, mely csak 36 ezer font ezüst, és 400 ezer Skudira be-tsültetik, Romába a pénz-verő házba viteti, és a Pápai Udvar számára százért negyedfél uforával ház-nát akarja venni. Ennek okául azt állityák némel-lyek, hogy Romában-is meg szükült a siklus — de mások megint úgy vélekednek, hogy ő Szentsege attól tartana, hogy ha valami módon az Algiriak-nak, ezen környül-állásokban, kedvek találna érke-zni ezen fok bizgó Keresztényektől áldozatúl adott kintsnek minden ufora nélkül való felvételére; e-zekkel, mint Pogányokkal igen bajos lenne a Szent-széken perelni; *ex jure Canonico*; és ezért tsele-kedte volna. — A Máltában lévő *Máltésiai* Rend-nek nagy Mestere, a nagy Tanácsban edgy Levelét olvassá-fel a F. Romai Tsászárnak Mártz. 28-dikán; mely által arra kéretik ezen Rend, hogy a Musz-ka Hajós-ferget a magok ki-kötő-hellyekbe fogad-ják-bé, midön a Közép-tengerre evez; melyre leg-ottan 4 Kommissáriusokat-is rendelének ezen dolg-nak tellyesítésére.

Bétsben a magok rangjok felett héjazó tsalárd afszonyok mind le-sütött fővel járnak, és 2 — 3 mon öfzve-álván, tsak alig hallik, olly lassan fut-tognak; vallyon mi az oka? Eppen most áll a szé-gyen-kövön azon leg-nagyobb Dámát jádzott tsalárd afz-

aszfzony, ki hamis petsét alatt 80-ezer forintokat
 vett vala-fel, és más gonofzságokba-is nyakig he-
 ver vala: E' fok Bétsi Aszfzonyok előtt nagyon ér-
 zékeny példa. — Gróf *Poniatovszki* a' Sabátsnál
 vett febek-miatt meg-hólt; Gen. *Schlaun* és *Khün*
 pedig vezedelmen kívül vagynak. — A' N. M. K.
 Testőrző Seregbéli Kapitány *Dániel* Svadromat ka-
 pott; fő Hadnagy *Gányi* másod' Kapitánnyá lett;
Czirjék, *Török János* és *Pélei* All-Hadnagy Urak
 pedig a' Székely Húzfárokknál fő Hadnagy rangra
 léptenek. — Az In'finér Akadémiából ezen Nemes
 Hazafiak lettenek Tisztekké: Báró *Wesselényi István*
 a' Gen. *G. Vartenslében* Reg. Zászlóartóvá; ki e-
 zen Hadi-tudományok Műhelyében mind az erkölts-
 ből mind a' Tudományokból, mindenek' ítélete sze-
 rént, első példát és próbát adott; *N. Donáth József*
 az 1-ső Székely Reg. Zászlóartóvá; kit a' Termé-
 fzet maga szült fegyvert hordozóvá; — *Lázár*,
 a' *Pelegri* Seregében Zászlóartó. — *G. Keglovits*,
 a' Horvátoknál Zászlóartóvá s. a' t. Azt jegyez-
 ték-meg már egy néhány esztendőktől fogva, hogy
 ezen Hadi tudományok' műhelyében a' Magyarok
 vóltanak minden Tudományokban az elsők. — A'
 mi mostani Hadi-tudofittásaink mind csak szó-szapatí-
 tó lári-fáriból állanak; azért semmi nevezetes törté-
 nettel nem szolgálhatunk: e' pedig onnan nagyon,
 mivel mind a' Török, Orosz, mind a' mi Sergeink
 őszve-húzván magokat, a' leg-nagyobb Kontzok fő-
 nek a' réz' fazakokban. Orosz Feldmarfal *Román-*
zov a' Bendernél őszve-gyűlt véghetetlen Törökség-
 nek 50-ezered magával készít egy Lakadalmat —
 a' mi Táborunk-is túl van a' Száván, meg-teritette
 a' Nagy Vezérnek az asztalt. Rövid órán nagy hi-
 rek

rek tsendítik füleinket. — Egy Szeremi Levél-sza-
rént 26. Apr. ére ő Felsége Szabátsból Zemlinba
viszfa, és még az nap meg-nézegetvén a' Besániai
töltésnél azt a' helyet, a' hol Aprilisnek 22-dikén
a' tsata esett, azt mondotta, hogy fajnálja, hogy
akkor jelen nem lehetet. A' múlt hónapnak 28-di-
kán a' szabad Sereg Vezérje *Mihalovits* Májor a'
Társzárnál audientziát nyert, a' kiről azt mondják,
hogy azt a' hirt yitte volna ő Felségéhez, hogy a'
Török nagy Sereg a' Serviai szélekre bizonyoson
el-érkezett, és közelebb közelebb mégyen Belgrád-
hoz. Aprilisnek 25 dik napjától fogva igen tsende-
fen viselik magokat a' Törökök, és a'olta még tsak
egy lövést sem tettek. Ebből azt gondolják a' mié-
ink, hogy a' Török bizonyoson valami nagy követ-
mozgat, és mi réánk 3 helyeken akar egyfiztre üt-
ni. Erre nézve a' Zemlini hegyen, a' hol még
egy régi ronyos Vár darabja van, egynéhány vi-
gyázó kunyhókat tsináltak, a' hol egynéhány Tisz-
tek lévén mindég, Belgrádba mindent ki-néznak;
mert erről a' helyről Belgrádba egyenefsen és jól
bé-lehet látni a' jó meszize látó üvegek által; de
azt-is mondják, hogy a' Belgrádiaknak ha meszize
látó üvegek nintsen-is leg-alább Pápa-szemek tsak
igen van. — Ez előtt egynéhány nappal 2. embe-
reinket el-lopták a' Belgrádiak a' Strásától,

Egy már sok esztendőktől fogva Török hadi szolgálatban lévő Frantzia Tisztnek Párisba a maga Udvarához a Török hadi-népről tett tudósítása: A Törökök a magok Gyalóg-Sergeiket Jantsároknak nevezik. Ezek félelmet okozó Sergek mind a Porta ellenségeinek, mind annak, a ki nékik a Söldöt adja. — Ez a szó: Jantsár Török szó, (*genyceris*) melly új katonát téshen. Ezek az óltától fogva vagynak, miolta Görög-ország a Törököktől el-foglaltatott. Második Amurat Orlánsnak fia ezeknek 1372-ben igen nagy szabadságot adott, és 45-ezerre szaporította, és azon időtől fogva az igaz Jantsárok csak 45-ezeren vagynak. Ezek 2 Táborra vagynak osztva; az edgyik fekszik Asiában Damaskusban, a másik Konstantinápolyban. Ezeknek földjök 12 asper, az az: a mi pénzünk szerént 6. kr. — Felső-höfzszü Kön-tösök posztoból vagyon, lábujak kék posztó: Nagy Kostyot viselnek, melynek fél-lábnyi felső része veres, és hamis kövekkel ki-vagyon rakva. Midőn ezek békeiség idején Várakban fekusznak, egy páltzán-kivül semmi egyéb fegyverek niutsen, midőn pedig háborura mennek, mindeniknek edgy kardja, kéfe, és edgy flintája vagyon. A Tábori utokban 10 Jantsárnak vagyon edgy lóva, mellyen ezek a magok portékáikat viszik, és 20-nak edgy Tevéje, mely a Sátorokat hordozza utánok. Ezen Török gyalogság eleitől fogva sok zenebonát okozott a Birodalomban: ezektől mind a Szultán, mind a Nagy Vezér szüntelen való félelemben vagynak, és minden Jantsárnak, midőn Jantsárrá léshen, 2 hitet kelletik le-tenni; az elsőt, hogy ő a Szultánt hiven szolgálja, a másodikat, hogy ő a maga Jantsár társainak akaratjok és rend-

tartások-szerént fog-élni. Ezek olly erősen öfzve-
is tartanak, hogy ha edgy Jantsár meg-bántatik,
már az egész Sereg meg-sértettetnek valja magát.
Hányszor nem ütöttek ezek a' magok Tsászfárjok
ellen pártot. Ők II-dik Bajazetet 1512-ben a' Tsá-
szári székből le-vetették, III-dik Amurátot 1595-
ben meg-ölték; III-dik Mahometet le-vetéssel fe-
nyegették. II-dik Osman ezen félelmes katonasá-
got 1622-ben rövidebb porázra kívánnya vala ven-
ni; de az ő szándéka ki nyilatkozódván, a' Jantsá-
rok ötet a' 7 toronyba fűlinél fogva hirtzolák, hól
kegyetlenül ölék-meg. Ezek Musztafát a' Tsászfári
székbe ültették, és 2 hónap múlva abból megint ki-
vetették. Ibrahim Tsászfárt 1649-ben meg-ölték,
és IV-dik Mahumednek fiát, mivel Bétsnél szeren-
tsétlenül hadsokozott, Tsászfári székből ki-
vetették; noha az akkori Nagy-Vezér Kara Musztafa vala
ezen szerentsétlen hadnak az oka. III dik Szoli-
mant Tsászfárnak tették, és egy kevés idő múlva
megint le-vetették. 1730-ban pártot-ütöttek, és
hogy a' Tsászfár őket le-tesendefithesse, a' Nagy Ve-
zért, a' Kapután Basát, és a' Raisz Effendit ezek-
nek kedvekért fel-áldozá, még-is III-dik Akhmetet
le-veték a' Tsászfári székből, és II-dik Musztafának
fiát Mahometet ülteték oda. Ilyen a' Török gya-
log hadi-nép! — Ezen félelmes katonaság egy A-
gától vezéreltetik: Ez a' szó Aga, a' Török nyel-
ven páltzát jelent, és a' Jantsárok Agája még a'
Tsászfárnak jelenlétében-is egy nagy botot hordoz a'
kezében. Ennek előtte a' Jantsárok közzül vállalf-
tottak Agát; de már most a' Szeráilban neveltetett
ifjak közzül maga téfzen a' Szultán. A' Jantsárok
mindenkor, természet szerént való örököksi a' ma-
gok

gok *Agájok'* mozgó és mozdulhatatlan jószágának halála után, és ehez a' Szúltánnak a' világért sem szabad nyúlni. — Hadakozásnak idején a' Jantsári név alatt, lévő gyalogság meg-szaparodik és nem 45 ezerből, hanem mint a' jelen-való időben-is leg-alább 180-ezerből áll; noha ezeknek tökéletes számok soha nem tudatik azért, mert ezeknek nemes szokások-szerént némellyek, mihelyt tettzik a' Táborból visszamennek. Az után véghetetlen sokra szaparodik ezeknek számok; de mihelyt szorúl a' kapta, leg-ottan haza szaladnak. Ezek nem engedik magokat soha egy Kereszténytől-is vezéreltetni, és azok a' Frantzia Tisztek, kik a' szokás-szerént a' Török Tábornál szolgálnak, tanáttal tarthattják a' Török *Agákat*, azoknak állásokat és Tábor-helyeket mérhetik, igazgathattják; de soha sem vezérelhetnek. — A' Jantsárok nagy szívű bátor emberek; A' Várak' őltalmazásában leg-elsők; a' tsatákban egészzen az ellenség közé szoktanak, a' leg-nagyobb tűzben-is menni, és azokat késekkel szokták martzangalni; de még a' máj napig-is semmi hadi rendet tartani tellyesféggel nem tudnak, mely az ütközetekben leg-szukségesebb dolog.

A' Török Lovaság, neveztetik az ő nyelvekenn *Spáhisnak*, kik ez-előtt *Seliktarlis* nevet viseltenek; melly fegyveres hadi-embert téfzen: de ezen tisztes nevet 3-dik *Mahumed*, egy hadakozásban tett roszfz magok viseletéért el-vette tőlök, és nevezte őket *Spáhifoknak*, mely annyit téfzen mint: lovas ember. Ezek igen jó lovas katonák, öltözetek nékiek nem egy forma, hanem ki ki tettzésé-szerént öltözik; ezek-is a' Jantsárokkal edgyütt kezdettek vólt hatalmaskodni, mikor *Osmán Tsászárok*

jokat

jókat le-vetették az uralkodásból; de Kuprugli Vezér nagyon meg-gyengítette az ő hatalmokat; mikor őket a birodalomban széllyel ösztötte, és a párt-útokeket meg-ölette. Valójában apró tsatára alig lehet ezeknél jobb lovás katonákat gondolni; az ő lovaik leg-szebbek, és leg-ferényebbek egész Európában, úgy hogy, a portázásokban néha a Magyar Húzfáróknál-is előbb betsültetnek. (Meg-kell jegyezni hogy ezen író levelet Frantzia Tiszt-is, mikor meg akar-ja ditsérni a Spáhist, a Magyar Húzfárhoz hasonlítja; és ez a Magyar Húzfárokról való vélekedés, minden nemzetek kezében és szájában forog.) Csak abban a részben gyengébbek a Spáhifok a mi Húzfárjuknál, hogy ők a rendet tartani nem tudják; a Tatárokból lett Spáhifokat ez előtt leg-jóbbaknak tartatták; de mióta *Krim* a Muszka kéz alatt vagy, azóta ezeknek számok és ditséretük alább szállott. Ebben a mostani hadban a Spáhifok száma 120-ezerre mégyen, de szüntelen szaporították a Konstantinápolyba érkező számtalan Álisi Seregéből. Az ő fegyverek ezekből áll: egy pár pifstoly, egy kard mellvet ők *Misztáknak* neveznek, egy dárda (törökül *Gerit*) egy hansár vagy török kés, (*Kaddárek*) sőt némellyeknek kéz-ivek-is vagy: Mikor a Török Tsászár személfyesen a Táborba megyen, mindenik Spáhisnak 5-ezer *Aspért* ajándékoz, és vélek őrizteti a maga életét.

A Török ágyuzó Sereg (*Artilleria*) nagyobb részént Kerelstyénekből u. m. Görög, Frantzia, Orményekből és más szomszéd nemzetek által szököiből áll; kevés ágyukat visznek ők a Táborba, de annyi-val többet raknak a magok váraiknak őltalmazására. Azt tapasztalta Bauer Muszka Generál a közebb

zelebb múlt háborújokban, hogy a' Törökök többet biznak a' köz-katonáiknak babonás bátorságokhoz mint az ágyúzáshoz, azért-is mióta Hertzeg Eugeniuszal tsatáztak, azóta az ő Artilleriájok Európában leggyengébbnek tartatik. „ — „ A' Török Vezérek vagy *Veziriusok* koránt sem a' fegyver forgatásban és a' hadi-tapasztalásban neveltetett emberek; a' leg-felső Vezérnek annyi bajlodása van a' Státus dolgaival, hogy a' dolgokra személyesen nem ügyelhet: a' *Jantsárok* és *Spáhikok* Agái a' *Szerályban* neveltetett emberek, a' kik magokra keveset tudnának az igazgatáshoz, hanem hadakozás idején, minden Agának vagyon edgy Frantzia Tiszt Adjutántja, a' ki tsak nem minden lépésre tanátsot ad. De már az a' kérdés: hogy vallyon a' Frantzia tudé olyan népnek, a' melly semmi rendet nem esmér 's nem akar tartani, jó tanátsot adak? —

Már ezekkel a' Sergekkel bátorkodott a' fő Vezér, az Europai két leg-hatalmasabb Tsászári Udvarok ellen mostanában hadat indítani: kétség kívül a' maga babonás népének hadakozó kivánságát haszonra akarta fordítani, ezt gondolván, hogy most mindenek önként fegyvert fognak a' *Mahumed* tudományjának óltalmazására: igaz hogy még eddig a' részünkről valók semmi nevezetes helyet a' Törököktől el-nem vettek, a' Muszka pedig még olyas mozdulást sem tett; de hát azt gondoljaé valaki, hogy ezek a' háború kezdetétől fogva heverték? koránt sem: mert olyan alkalmas álló helyet vettek magoknak a' Török földén, és a' Fekete-tengernél *Kherfomnál* el-kezdve, *Beszerábia*, *Moldova*, *Oláh-ország*, *Horváthországok*, szélein egészfen *Zengig* vagy a' *Velentzei* tengerig olyan

Kordonnal vették körül a' Töröknek birtokait; hogy mihelyt egy-néhány völgyekben lévő folyó vizeknek tavaszi árja el-mulik, mingyárt azoknak melyékein külön külön Táborok bé-indulván, a' Törököt addig fogják keritgetni, míg egy bizonyos helyen öszve-találkoznak; már mikor ezen fel-tétel szerént ezen Táborokban egymással és a' Muszkával magokat öszve-tsatólják, akkor próbálja-meg a' Vezér mire mehet rend-nélkül való Jantsárjaival és Spáhifokkal. Ezt a' szándékot a' Konstantzinápolyi Frantzia Követ, a' Divánnak meg-fogta jelenteni, mint egy Párisi Levélből láttzik: melly hiren a' Divánban ülő öregek meg-borzadtak, sőt meg-is félemlettek: még maga a' fő Vezér-is (a' ki a' népnek szívébe ezen hadakozó kívánságot öntötte, és a' ki magais tellyes még a' hadi méreggel) ezen hírre láttatott gyengülni, úgy annyira; hogy a' Duna mellyékén fekvő tartományokat a' mi Udvarunknak ígérte, ha tudnillik a' mi Udvarunk rá-veheti a' maga frigyessét arra, hogy Krimiáról önként le-mondván, azt a' Portának által engedje. Ebből származott vala a' múlt napokban az a' hír, hogy a' Török Porta kész volna a' békefésre, tudnillik ha Krimiát visszafizethatja: mert ez a' fél-sziget olyan nagy eszvedve a' Török köz-népnek, hogy ők mind a' Kálifaságot, mind a' magok vallását, annak bírásánfundáltatottnak lenni gondolják; de más felől Malzka Generál H. Potemkin-is ugy ízereti Krimiának bírását, hogy két Kurirt küldött nem régen Versáliába, mellyek által kérte a' Frantzia Udvar, hogy a' Divánnal tétessze-le azt a' szándékot, melly-szerént Krimiára áfítozik. A' Diván pedig ámbár reménye kevéssé van a' győzedelemhez, még-is azon szándék

déket le-nem teheti a' népnek akarata ellen; és így ha szerentsétlen léfzen az ő dolgoknak ki-menetele, az egész hiba a' Fő Vezér nyakába marad.

A' Magyar Hazán kívül lévő elegendes Tudófitások: — „ A' Parlamentumokban folyó dolgok Frantzia-országban szüntelen nehezebb környül-állások közé szorittatnak. Mind-azoknak a' Tartományoknak fő Kormányozójához, hol Parlamentumok vagynak, olly kemény parantsolat adatott, hogy az Edictumoknak alája irjanak, és a' kik ezt tselekedni hátrálnának; azoknak a' Tanácsoknak jelentenek, hogy a' Király az ő Parlamentumjokat el-törletti, és azokban más Birákot téfzen, kik az ő jóbbágyinak igazságot tudjanak szolgáltatni. Nagyon félnek tőlle, hogy ezen fenyegetődzés a' Parlamentumokat az engedelmeség helyett még vakmerőbbekké téven, ezen kemény parantsolat szomorú dolgoknak léfzen szülő anyja. Azt írja edgy iró, hogy már a' nyomoruság és az azzal edgyütt utazó Krisis, itt a' leg-felsőbb grádics fogára lépven, lehetetlen, hogy tovább ezen állapotban maradhasan. A' Toulousoi Parlamentum útban vagyon, hogy a' Királyi-szék előtt megjelennyék; és azok a' Regementek-is, mellyek ezen Parlamentum ellen már útban valának, visszfa jövő parantsolatot kaptanak; mivel észre-vétegett, hogy a' nép el-végezte vala magában, hogy ezek előtt a' Vár' kapuit bé-zárják. Az-is tapasztaltatott Frantzia-országban, hogy a' hadi-népnek Tisztvei között sokan a' Parlamentumok részére hajlók. Egy szóval: még itt a' belső-sebnek nints tökéletes orvosló flastroma. — A' Muszkák ellen ki-rendelt Töök-Sergeket; mellyek a' Dunán innen fognak tsazni, az Oszakovi fő kormányzó Sakhin Ali Basa

ja fogja vezérelni. — A' Török Nagy Vezérnek követői, Udvari emberei, Kantzelláriája, a' magával hordozó mester-emberek, kémekül szolgáló 'Sidók; egy fővel azok, kik az ő különös szolgálatjára a' Táborhoz vele edgyütt útnban vagynak, 50-ezer fejekre mennek, azon 160-ezer fegyvereleken kívül, kik a' tsatázó piatzra fognak kiállani. — Konstantinápolyban 20-ezer fegyveres nép maradt ott. — A' Török Porta ellen már régtől fogva pártot ütött Egyiptombéliek, csak azt várják, hogy a' Kapután Basa a' Tengeri fő Vezér a' Fekete-Tengerre bé-érjen, leg-ottan mindent hegygyel tövel fel-forgatni kéfzen vagynak. Ezek, és a' Skutari Basa okoznak leg-nagyobb szorgalmatofságot a' jelenvaló időben a' Portának, mivel ezek a' külső tsendéségnek fel-háborodásával a' belső tsendéséget mozgottják-ki forkából; mely kettő edgyütt mindég nagyon vezedelmes szokott lenni. — A' Khotzimi Várról az iratik, hogy itt 200 ágyúk és 30 moárrok vagynak benn a' Vár óltalmazására. A' Basa minden afszonyokat és gyermekeket kitöltöztetett a' Várból, és az őrizeten lévő népet 3 hónapi (Czvibakkal) kétfzer sult kenyérral úgy el-kézfizette, hogy ez alatt az idő alatt meg-nem éheznek; azon-kivül az Élés-bázokat minden-felé gabonával úgy meg-töltötte, hogy már az éhség miatt a' Várat fel-adni éppen nem tartya magát kéntelennek. — A' Marokkai Tsázfárról azt írják a' közonséges Levelekben, hogy mind a' Muízka, mind az Auszriai Udvar ellen hadat izent volna, sőt hogy Anglia ellen-is azt akarna izenni. Ezt a' Madriti Levelek erősítik, és mint valamely nagy dolgot úgy adják-éle.